

УДК [378.015.3:796] (73)

СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ У ВИЩІЙ ШКОЛІ США

Маргарита Ричкова
аспірантка кафедри педагогіки вищої школи
ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»
м. Слов'янськ Донецької області, Україна
richkovam90@mail.ru

Анотація. У статті розкрито сутність та зміст поняття «періодизація», проаналізовано основні підходи визначення етапів становлення та розвитку фізичного виховання. Виявлено головні передумови розвитку фізичного виховання, а також представлено та проаналізовано етапи становлення та розвитку фізичного виховання в США. Визначено ключові моменти історичного розвитку фізичного виховання. Проаналізовано стан дослідженого питання у педагогічній теорії США, виявлено та схарактеризовано основні етапи становлення та розвитку фізичного виховання. У статті доведено, що результати дослідження можуть бути корисними для вітчизняної педагогічної теорії, адже питанню періодизації становлення фізичного виховання в університетах США не приділено потрібної уваги і спеціального дослідження не було проведено. Отже, досліджуване питання потребує особливої уваги та вивчення. Висвітлення питання історії розвитку фізичного виховання в США слугуватиме підґрунтям для подальшого дослідження питання.

Ключові слова: періодизація, період, етап, епоха, передумови фізичного виховання.

Постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Україна знаходиться на шляху нових перетворень, удосконалення наявних доробків та запровадження нововведень. Головним завданням фізичного виховання в США є відтворення в нових поколіннях фахівців навичок здорового способу життя. Сьогодні виникла потреба саме у здоровому способі життя, що передбачає свідому турботу про власне здоров'я і відсутність шкідливих звичок, затребуваних суспільством. Беззаперечним фактом є те, що заняття спортом допомагають у формуванні в майбутніх фахівцях відмінних вольових якостей, які будуть затребувані в подальшій діяльності. У цьому ракурсі корисно прослідкувати історію розвитку фізичного виховання в США, яка вже пройшла тривалий шлях становлення.

Аналіз історичного розвитку досвіду США може слугувати прикладом для розробки сучасних концепцій фізичного виховання на

теренах української педагогіки. У США здійснювались численні спроби періодизації історії фізичного виховання, тобто встановлення певних хронологічно-послідовних етапів у розвитку педагогічних поглядів.

Історія спорту допомагає нам зрозуміти розвиток спорту сьогодні. Соціально-історичний розвиток спорту дає інформацію про спорт, де і коли з'явилися особливі спортивні практики (sport, culture and society Grant Jarvie)

Аналіз основних досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми на які спирається автор. Значний внесок в розробку та розвиток питання періодизації в Україні зробили Н. Гупан, Н. Хміль, Я. Бурлака, Л. Наточий. Проблему періодизації педагогічної думки представлено у дослідженнях О. Сухомлинської. Питанням періодизації та підходам до виділення етапів становлення фізичного виховання в США висвітлено у роботах таких американських науковців як: Дж. Лукас, С. Поуп, Д. Сідентоп.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується стаття. Аналіз історико-педагогічної літератури дозволяє зробити висновок щодо вивчення лише окремих аспектів питання періодизації та виявлення загальних положень періодизації розвитку фізичного виховання в США.

Отже, вищезазначена проблема залишається недостатньо розробленою та маловивченою.

Формування цілей статті (постановка завдання). Метою статті є виокремлення та аналіз основних етапів розвитку фізичного виховання в США.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням здобутих наукових результатів. Фізичне виховання в США має фундаментальні витоки на рівнях школи, коледжу або університету. Склад і стан фізичного виховання у Сполучених Штатах Америки значно змінився за останні сорок років. Фізичне виховання пройшло довгий шлях формування та становлення як дисципліни. Особливо у 1950-1960х роках, в період спаду Америка відчула потребу у відповідній фізичній підготовленості. Зі збільшенням значущості спорту та фізичної активності, фізична освіта знову набирає актуальності в навчальних закладах США. Отже, Американська громадянська війна (1861-1865) в значній мірі стала чинником змін, зокрема у сфері спорту (Spears/Swanson, 1978). Більшість істориків посилається на той період як на

перехідний період між місцевими іграми та університетським спортом. Загалом, ера постгромадянської війни характеризується видатним розвитком у сфері спорту.

Розглянемо та проаналізуємо ці етапи, що сприятиме розумінню передумов фізичного виховання, впливу на становлення фізичного виховання. Отже, історичний аналіз матиме пояснювальну функцію. У період до Громадянської війни (1820 – 1860) в історії країни слід виділити наступні передумови, що сприяють впровадженню фізичної виховання в освітній процес:

1. Зростання інтересу суспільства до ігор і змагальної діяльності
2. Діяльність релігійних груп (з метою формування культурних і моральних цінностей у суспільстві)
3. Рух за рівноправність і можливість отримання освіти для жінок (з метою зміцнення здоров'я [4]).

Проблема періодизації історичних явищ не втрачає своєї актуальності. Вона є складною, комплексною і багаторівневою. Як зазначають Я. Бурлака, Т. Мандрикіна, О. Пометун, Ю. Руденко, та ін., періодизація як розподіл історико-педагогічної реальності на періоди, що якісно відрізняються один від одного, є обов'язковим засобом пізнання будь-яких історичних явищ і прогнозування можливостей їхнього розвитку в майбутньому. За словами О. Сухомлинської, «від того, що береться за основу періодизації, який контекст вкладаємо в той чи інший період, що виступає рушійною силою зміни періоду, відбувається розгортання певного науково-дослідницького поля» [2].

О. Школа зазначає, що періодизація – це поділ всього процесу розвитку науки на відрізки часу, які відрізняються один від одного специфічними особливостями. Цей поділ може мати загальний характер і мати відношення до цілої науки або її частини, якій притаманні певні відмінні риси, що зумовлюють більш детальне виділення часових рамок. Тому періодизацію структурно можна представити таким чином: епоха, період, етап. Епоха є більш загальним поняттям порівняно з періодом. У свою чергу період – більш загальне поняття, ніж етап. Період – проміжок часу, протягом якого відбувається певний процес. Етап – відрізок часу у розвитку будь-якого руху, процесу. Етап виступає як частина періоду і може відрізнятися передусім тим, що включає основні, найважливіші події періоду та відображає його сутність [1].

Отже, періодизація фізичного виховання у Сполучених Штатах Америки представлена в таблиці 1.1

Таблиця 1.1

Періодизація фізичного виховання в США

№	Хронологічні межі	Назва етапу	Зміст
1.	1820 – 1860	Передумови виникнення фізичного виховання	Розвиток ігор та спорту в коледжах та університетах США
2.	1860 – 1885	Зародження основ фізичного виховання	Заснування ІМСА. Включення Д. Светом першого формального курсу фізичного виховання. Заснування Д. Льюїсом Normal Institute for Physical Education
3.	1885 – 1900	Конкуруючі концепції фізичного виховання	Дебати щодо вибору систем (Ч. МакКлой). Створення авторських програм Е. Хічкоком, Д. Льюїсом, Д. Сарджент, Д. Светом тощо.
4.	1900 – 1922	Розквіт фізичного виховання	Виникнення NCAA, що датується конференцією скликаною Т. Рузвельтом з метою реформування спорту та фізичного виховання.
5.	1922 – 1930	Нова концепція фізичного виховання	Формування філософської та програмної основи для розвитку фізичного виховання. Сутність нового ФВ обґрунтовано Т. Вудом, Р. Кессіді, Л. Галіком, К. Гетерингтоном.
6.	1930 – 1950	Розвиток фізичного виховання в період «великої депресії»	Військово-прикладна спрямованість програм фізичного виховання.
7.	1950 – 1960	Поширення фізичного виховання	Формальні соціальні та культурні основи фізичного виховання в Америці. Г. Крауз та Р. Хіршланд опублікували статтю «Minimum

№	Хронологічні межі	Назва етапу	Зміст
			Muscular Fitness Test for School Children».
8.	1960 – 1980	Зростання впливу фізичного виховання та Розділ IX	Розвиток професійного та жіночого спорту
9.	1980 – 2000	Перспективи розвитку нових напрямків фізичного виховання	Нові моделі та підходи фізичного виховання
10.	2001 по теперішній час	Сучасний період фізичного виховання	Сучасний розвиток фізичного виховання

Пильний погляд на історію американського спорту вказує на те, що спорт відображає домінуючі соціальні теми в американському суспільстві. Пошук однієї єдиної центральної теми в історії американського спорту це дуже складна задача. Достатньо виділити тривалий потік ідей спадщині американського спорту. Надзвичайне поширення ідеологій в Америці, теологій, соціальних та культурних звичаїв створили унікальне суспільство та в процесі здобули певну «єдність через різноманітність». За понад 100 років ця країна змінилась з сільського індивідуалізму до міського колективізму – це феномен, що частково пояснює мінливий характер спорту в США.

На ранньому етапі розвитку, спорт та фізичне виховання в університетах та коледжах не сприймалися позитивно. Більшість педагогічного складу та адміністрації не підтримували ідею введення фізичного виховання, особливо на початковому етапі розвитку спорту та фізичного виховання. Хоча, серед студентів університетів та коледжів спорт став особливо популярним і поступово став складовою частиною життя в студентському містечку. Отже, аналіз історичного розвитку та становлення фізичного виховання в США починається саме з 1800х років.

З цього і починається перший етап Передумови виникнення фізичного виховання (1820-1860) у Сполучених Штатах Америки, коли з'явилися перші передумови його виникнення.

Установлено, що фізичне виховання в США має складну, тривалу історію в процесі якої воно ввійшло в педагогічну практику, отримало наукове обґрунтування та зайняло визначне місце в системі вищої освіти США. З'ясовано, що елементи фізичного виховання на території Америки з'явилися у 1800-х роках. Це був час появи та зародження фізичного виховання в Сполучених Штатах Америки. Період інтенсивного розвитку та розквіту фізичного виховання та спорту в США прийшовся на I половину ХХ ст. Простежено також, як протягом багатьох років змінювались пріоритети у формуванні фізичного виховання [3; 5].

Вивчення історичного феномену фізичного виховання дозволило зробити наступні узагальнення: склад і стан фізичного виховання значно змінився за багаторічну історію розвитку. Фізичне виховання пройшло довгий шлях формування і становлення як дисципліни «фізичне виховання». Отже, зазначимо, що особливо у період спаду (1950 – 1960), Америка мала потребу у відповідній фізичній підготовці населення.

З'ясовано, що американській педагогічній літературі немає єдності щодо періодизації розвитку системи фізичного виховання. Отже, на основі відомих підходів до розподілу історії фізичного виховання на етапами становлення та розвитку, виділяємо 10 етапів:

Перший етап «Передумови виникнення фізичного виховання (1820 – 1860)»

У 1820 році в Гарварді було відкрито перші університетські спортивні зали, в яких використовувалося гімнастичне обладнання. В освітніх установах визнавалася важливість фізичної активності як необхідної складової частини освітньої програми. У 1832 році Джон Варрен (John Warren, 1778 – 1856), професор анатомії Гарвардського університету, опублікував книгу з метою обґрунтування необхідності впровадження фізичного виховання в освіту

Другий етап «Зародження основ фізичного виховання (1860 – 1885)».

У 1851 перша американська академія ІМСА була сформована в Бостоні. Цей рух був настільки успішним, що 1883 створив потребу у розвитку Міжнародного спеціалізованого училища ІМСА в штаті Масачусетс, який в подальшому отримав назву коледжу Спрінгфілд. Саме

цей коледж, маючи велику історію зробив неабиякий внесок в розвиток фізичного виховання, спорту та фітнесу.

Третій етап «Конкуруючі концепції фізичного виховання (1885 – 1900)».

Цей час був відзначений конкуренцією серед декількох підходів щодо організації фізичного виховання. Це пов'язано було зі зростаючою кількістю нових програм для шкіл та коледжів. З цієї причини, цей період у сфері фізичного виховання визначається як «конкуруючі концепції фізичного виховання».

Четвертий етап «Розквіт фізичного виховання (1900 – 1922)».

На цьому етапі розвитку фізичного виховання студенти мали самостійність у формуванні спортивних команд та у виборі капітана та менеджера, які організаційно відповідали за матеріальні та фінансові умови тренувань. При цьому для студентів чільним було бажання створити організаційні умови у вищому навчальному закладі для змагань своїми силами. В подальшому, з метою управління фізичним вихованням студентів ці функції перейшли під контроль державних організацій

П'ятий етап «Нова концепція фізичного виховання (1922 – 1930)».

В університетах велике розповсюдження отримали футбол, баскетбол, легка атлетика, гольф, їзда на велосипеді. Прикладом інтеграції та наступності вимог навчальних програм може бути Університет штату Орегон, в якому в 1920 році була заснована перша університетська школа фізичного виховання

У ці часи було сформовано філософської та програмної основи для розвитку фізичного виховання. Сутність нового ФВ обґрунтовано Вудом, Кессіді, Галіком, Гетерингтоном.

Шостий етап «Розвиток фізичного виховання в період великої депресії (1930 – 1950)».

У період між війнами помітно відбувалося посилення фінансово-економічних позицій цієї країни. США перетворилися на сильнішу капіталістичну країну світу. Сполучені штати намагалися проводити політику світового панування, адже велику увагу приділялося пропаганді «американського способу життя» в інших країнах.

Сьомий етап «Розповсюдження фізичного виховання (1950 – 1960)».

У 1950 – 1960х роках, в період спаду Америка відчула потребу у відповідній фізичній підготовленості. Зі збільшенням значущості спорту та

фізичної активності, фізична освіта знову набирає актуальності в навчальних закладах США. Отже, Американська громадянська війна в значній мірі стала чинником змін, зокрема у сфері спорту.

Восьмий етап «Зростання впливу фізичного виховання та Розділ ІХ (1960 – 1980)».

Чимале значення в соціальному плані в цей проміжок часу відігравав розвиток професійного спорту. США вдалося частково вирішити проблему дискримінації та серед учасників професійних команд можна було помітити афроамериканців, вихідців із бідних сімей, для яких заняття спортом було єдиною можливістю проявити себе в суспільстві. Поступово спортивний рух став перетворюватися на сучасну спортивну індустрію

Дев'ятий етап «Перспективи розвитку нових напрямків фізичного виховання (1980 – 2000)».

В середині 1980-х на початку 1990-х в США набули поширення нові підходи до фізичного виховання, які також використовувались і в інших країнах. Одним з підходів була модель «The Social and Personal Responsibility model».

Десятий етап «Сучасний період фізичного виховання (2001 до теперішнього часу)».

Ці роки характеризуються активним занепокоєнням здоров'ям та фізичною підготовленістю американської молоді. У 2001 році політика програми «No child left behind» була спрямована на поліпшення стандартизованих тестів. У 2005 році Державна Рада з питань освіти затверджує стандарт фізичного виховання (PE Model Content Standards).

Усе вищезазначене дає можливість зробити наступні висновки [5, 6].

Висновки з дослідження і перспективи подальших розвідок у цьому напрямі. У результаті аналізу історичного розвитку фізичного виховання студентів в університетах США, доходимо висновку, що фізичне виховання в США має складну та тривалу історію. Проаналізовано стан дослідженості питання у педагогічній теорії США, виявлено та схарактеризовано основні етапи становлення та розвитку фізичного виховання. Отже, до основних етапів фізичного виховання відносимо наступні етапи: передумови виникнення фізичного виховання; зародження основ фізичного виховання; конкуруючі концепції фізичного виховання; розквіт фізичного виховання; нова концепція фізичного виховання; розвиток фізичного виховання в період великої депресії; розповсюдження

фізичного виховання; зростання впливу фізичного виховання та Розділ IX; перспективи розвитку нових напрямків фізичного виховання; сучасний період фізичного виховання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Наточий Л.О Проблема періодизації існування та розвитку теорії управлінської культури керівників загальноосвітніх шкіл у вітчизняній педагогічній теорії [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=nvd_2011_3_4
2. Хміль Н.А Періодизація розвитку засобів наукової комунікації в педагогічній науці в Україні в другій половині ХХ століття [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ipa.udpu.org.ua/article/view/15257>
3. Jarvie G. “Sport, Culture and Society” Routledge, London and New York, 2006, 432 p
4. Lucas J. A. Roland A. Smith “Saga of American Sport, Lea and Fabriger, 1978 Philadelphia.
5. Pope S.W. “Patriotic Games. Sporting Traditions in the American Imagination 1876-1926, New York, Oxford University Press, 1997.
6. Siedentop D. «The Heritage of Physical Education, Sport, and Fitness in the United States» : Chapter 2 Introduction to Physical Education, Fitness, and Sport /Daryl Siedentop; McGraw-Hill Higher Education.- Ohio State University–Columbus, 7th issue, 2009.

REFERENCES (TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

1. Natochij L.O Problema periodizacii isnuvannja ta rozvitku teorii upravlins'koj kul'turi kerivnikov zagal'noosvitnih shkil u vitchiznjanij pedagogichnij teorii [Elektronnij resurs]. – Rezhim dostupu: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=nvd_2011_3_4
2. Hmil' N.A Periodizacija rozvitku zasobiv naukovoї komunikacii v pedagogichnij nauci v Ukraїni v drugij polovini HH stolittja [Elektronnij resurs]. – Rezhim dostupu: <http://ipa.udpu.org.ua/article/view/15257>
3. Jarvie G. “Sport, Culture and Society” Routledge, London and New York, 2006, 432 p.
4. Lucas J. A. Roland A. Smith “Saga of American Sport, Lea and Fabriger, 1978 Philadelphia
5. Pope S.W. “Patriotic Games. Sporting Traditions in the American Imagination 1876-1926, New York, Oxford University Press, 1997
6. Siedentop D. “The Heritage of Physical Education, Sport, and Fitness in the United States” : Chapter 2 Introduction to Physical Education, Fitness, and Sport /Daryl Siedentop; McGraw-Hill Higher Education.- Ohio State University–Columbus, 7th issue, 2009.

СТАНОВЛЕНИЕ И РАЗВИТИЕ ФИЗИЧЕСКОГО ВОСПИТАНИЯ В ВЫСШЕЙ ШКОЛЕ США.

Маргарита Рычкова

аспирантка кафедры педагогики высшей школы

ГВУЗ «Донбасский государственный педагогический университет»

г. Славянск Донецкой области, Украина

Richkovam90@mail.ru

Аннотация. В статье раскрыта суть и содержание понятия «периодизация», проанализированы основные подходы к определению этапов становления и развития физического воспитания в США. Определены ключевые моменты исторического развития физического воспитания. Проанализировано состояние исследуемого вопроса в педагогической теории США, определены и охарактеризованы основные этапы физического воспитания в США. В статье доказано, что результаты исследования могут быть полезными для отечественной педагогической теории, так как вопросу периодизации становления и развития физического воспитания. Изучению физического воспитания в университетах США не уделено необходимого внимания и специального исследования не было проведено. Следовательно, исследуемый вопрос требует особенного внимания и изучения. Освещение вопроса истории развития физического воспитания в США будет служить основой для дальнейшего исследования вопроса.

Ключевые слова: периодизация, период, этап, эпоха, предпосылки развития физического воспитания.

FORMATION AND DEVELOPMENT OF PHYSICAL EDUCATION IN THE HIGHER EDUCATIONAL ESTABLISHMENTS OF THE USA

Marharyta Rychkova
Postgraduate Student of Department of High School Pedagogics
SHEE “Donbas State Pedagogical University”
Sloviansk Donetsk region, Ukraine
Richkovam90@mail.ru

Summary. The article reveals the essence and content of the notion “periodization”, the main approaches of defining the stages of formation and development of physical education. The stages of formation and development of physical education in USA are presented and analyzed. It is proved in article that results of the development may be useful for native pedagogical theory. Insufficient attention is paid to the issue of periodization of formation of physical education in higher educational establishments. There is no special study dedicated to it, so investigated issue is requires special attention and research work. The state of investigated issue in pedagogical theory of the USA, the main stages of development of physical education are defined and characterized. Thus, the basic stages of physical education include subsequent stages: the background of appearance of physical education; the origin of bases of physical education; competing concepts of physical education; the blossoming of physical education; the new concept of physical education; the development of physical education in the period of great depression; dissemination of physical education (PE); the growing of influence of PE and Title IX; prospects of development of new trends of PE; modern period of PE. The investigation of the problem of development of physical education in the USA will serve as a basis for further development of the question. The analysis of the historical development of the American experience can serve as a model for the development of modern concepts of physical education in Ukrainian pedagogical theory. In the US, numerous attempts were made for periodization of the history of physical education, namely the establishing of the certain chronologically-successive stages in the development of educational views. Sport History helps to understand the development of sport today socio-historical development of sport and gives information about sports, and where appeared special sports practice.

Key words: periodization, period, stage, epoch, background of physical education.